

DE TRADITIE VAN DE NAGELBOOM IN VOEREN

Pieter Neirinckx - Enkele verroeste nagels in de afstervende stronk

Op de zuidelijke helling van de holle weg 'Heuvelke' (vermoedelijk deel van de Romeinse weg 'Via Mansuerisca') in Voeren stond eeuwenlang een bijzondere boom. Zo bijzonder dat de boom in 2015 **genomineerd** werd voor de **wedstrijd van Europese boom van het jaar!**

Het gaat hier over een paardenkastanjeboom, die al heel vroeg bekend stond om zijn medicinale werking, onder andere als pijnstillert bij bijvoorbeeld tandpijn. Voerenaars met **tandpijn** moesten vroeger, als ze daar al geld en tijd voor hadden, naar Luik of Maastricht voor een tandartsbezoek. Het is dan niet verwonderlijk dat de boom heel lange tijd werd gebruikt als **nagelboom**. Mensen met tandpijn hielden een nagel tegen de pijnlijke tand of duwden de nagel in het tandvlees, en door de nagel daarna in de boom te kloppen, hoopten ze dat de boom de pijn zou overnemen.

In de boom zijn gesmede nagels teruggevonden, die minstens 100 jaar oud zijn. Tot zeker in het interbellum was de boom 'in gebruik'. Bij een plaatsbezoek in 2023 werden ook recente, nog niet verroeste nagels en zelfs een moderne duimspijker aangetroffen. Het valt te betwijfelen of die effectief door iemand met tandpijn in de boom zijn geklopt, maar alleszins werd er tot voor kort nog stevig in de boom genageld.

'Werd', want helaas is de boom al enkele jaren geleden voor een groot deel afgestorven. Ik vermoed dat de boom zo'n **250 jaar oud** is, en dat is al een mooie leeftijd voor dit type boom. Als de vele nagels de ondergang van de nagelboom niet bespoedigd hebben, was dat zeker wel het geval voor de honingzwam en de platte tonderzwam, die de **stervende** boom heel snel aangetast hebben. Een droge periode gaf vermoedelijk de doorslag (of doodslag): eind 2018 is een groot deel van de boom afgeknapt en daarmee was het verval onomkeerbaar ingezet." Opmerkelijk detail: een deel van de boom en wortel was nog redelijk intact. En dat was net het deel waar een kruisbeeld hing...

Maar er is ook goed nieuws! Enkele maanden voordat de boom grotendeels afknapt heb ik er een stek van genomen (dat nieuwtje kwam zelfs in een aflevering van [ledereen Beroemd in Voeren](#)). Die stek is inmiddels al uitgegroeid tot een mooi boompje. Het is de bedoeling om dat **nieuwe boompje** in het najaar op de plaats van de oude nagelboom te planten, als herinnering aan zijn voorganger. "Maar misschien is het dan best om in de buurt een aparte houten stam of stronk te plaatsen om nagels in te kloppen, zodat de nieuwe boom gespaard blijft totdat hij groot genoeg is om dat te verdragen.

Meer informatie over de (geschiedenis van de) nagelboom zie [Inventaris onroerend erfgoed/Nagelboom van 's-Gravenvoeren](#) en [Tree of the year 2015/The Nail tree](#).

**Gebaseerd op een Interview met Willy Duijsens, Voerenaar en 'fytopatholoog' (plantendokter), door Pieter Neirinckx op 19 maart 2024.*

**Deze inzending kadert binnen het project Beleving. 100 levende gebruiken en tradities in Limburg. Een initiatief van het Limburgs Volkskundig Genootschap, in samenwerking met ECRU Erfgoed en Erfgoed Haspengouw, Werkplaats immaterieel erfgoed, Openluchtmuseum Bokrijk, Heemkring Vaart, Haspengouw. TV vzw, Academie voor Streekgebonden Gastronomie en AVANSA-Limburg.*

INZENDER

Willy Duijsens

LOCATIE

Heuvelke
3798 s'Gravenvoeren

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken
Natuur en landbouw

TREFWOORD

#ritueel #landschap #natuur